

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Законом о изменама и допунама Закона о хемикалијама не дира се у суштинска решења дата у Закону о хемикалијама. Предложеним изменама и допунама обезбеђује се плаћање такси за поступке које води министарство надлежно за заштиту животне средине по поднетим захтевима у области стављања у промет хемикалија у складу је са европским прописима и праксом да трошкове поступака сноси правна лица односно предузетници који од стављања хемикалија у промет имају користи, а не да се наплата ових трошкова врши у потпуности из буџета Републике Србије.

Одређивање проблема који закон треба да реши

Закон о изменама Закона о хемикалијама („Службени гласник РС”, број 93/12) укинута су накнаде за издавање решења, одобрења и лиценци у области управљања хемикалијама, са образложењем да ће подносиоци захтева уместо накнада за издавање управних аката плаћати таксе, чији ће износи бити прописани посебним прописом Владе. У току израде измена Закона о хемикалијама које се предлажу оцењено је да је, у складу са европским прописима и праксом, неопходно издиференцирати наплату кроз таксе. На овај начин постиже се да се и у Републици Србији примени принцип да онај ко од стављања хемикалија у промет остварује добит, сноси терет административног управљања хемикалијама. Како се у највећем броју случајева ради о поступцима у вези са хемикалијама које су посебно штетне по здравље људи и животну средину, неопходно је осигурати да административни трошкови не буду покривени из буџета Републике Србије, односно да их на овај начин финансирају сви грађани.

Важећим законом није разграничена надлежност инспекције за заштиту животне средине, санитарне инспекције и тржишне инспекције у вршењу инспекцијског надзора над управљањем хемикалијама. Такође, према постојећем законском решењу предвиђено је да ова министарства споразумом образују заједничко тело ради обављања послова инспекцијског надзора, у складу са прописима којима се уређује државна управа. Досадашња пракса овог института показала се је исти неефикасан и да захтева прецизну поделу надлежности инспекције у области заштите животне средине, санитарне и тржишне инспекције.

Циљ који се постиже

Предложеним законским решењем доприноси се унапређењу управљања јавним средствима и ефикаснијем управљању хемикалијама. Закон о хемикалијама („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) хармонизован је са релевантним прописима ЕУ у области управљања хемикалијама осим у делу који се односи на централизоване процедуре које спроводи Европска агенција за хемикалије. Једна од ових процедура је и издавање дозволе за коришћење најопаснијих супстанци (ауторизација). Ове најопасније супстанце наведене су у Листи супстанци које изазивају забринутост која је преузета из ЕУ. Добијање дозволе (ауторизације) у ЕУ представља веома скупу и дуготрајну

административну процедуру за произвођаче, увознике, односно даље кориснике у ЕУ, што их подстиче да ове супстанце замене безбеднијим алтернативама.

Како Законом о хемикалијама нису преузете централизоване процедуре које се спроводе у ЕУ, тако није ни процедура издавања дозволе за супстанце које изазивају забринутост, односно смеше које их садрже. Увођењем накнада за стављање у промет супстанци које изазивају забринутост, односно смеша које их садрже, постићи ће се исти ефекти као и дуготрајним административним процедурама, односно подстицаће се да супстанце које изазивају забринутост буду замењене безбеднијим алтернативама, а тиме и да се смањи њихово коришћење.

Средства наплаћена од такси јесу приход буџета Републике Србије. Поред тога, на овај начин се Закон о хемикалијама усклађује са прописима којима се уређује буџетски систем.

Да ли су разматране друге могућности за решење проблема?

Друге могућности нису разматране имајући у виду да је само законом могуће прописати основ за наплату такси за поступке који се спроводе на основу овог закона, као и надлежности инспекција у вршењу инспекцијског надзора.

Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Доношење овог закона није у супротности са домаћим прописима којима се уређује буџетски систем нити релевантним прописима ЕУ нити се њиме суштински мења политика управљања хемикалијама која је дефинисана Законом о хемикалијама. Уређивање плаћања такси је предмет посебног прописа Владе којим се предвиђа плаћање такси у складу са овим законом. Предложеним изменама Закона о хемикалијама врши се спецификација плаћања такси у области управљања хемикалијама, и то: за поступање по захтевима за: процену оправданости захтева за употребу алтернативног хемијског назива; упис хемикалија у Регистар хемикалија; процену података које доставља ради спровођења поступка претходног обавештења и РС поступка; издавање дозволе за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија; продужење дозволе за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија; процену техничког досијеа о сурфактанту; стављање у промет хемикалија које изазивају нарочиту забринутост.

На кога ће и како утицати решења предложена у закону?

Закон ће имати позитиван утицај на:

- 1) произвођача, увозника, извозника или даљег корисника хемикалија;
Наведени привредни субјекти ће по поднетим захтевима плаћати таксу.
- 2) рад инспекцијских служби (инспекције у области заштите животне средине, санитарне и тржишне инспекције) у вршењу инспекцијског надзора;

Разгарничењем надлежности три инспекције обезбеђује се јасна подела надлежности, односно овлашћења инспектора у вршењу инспекцијског надзора. Инспектор за заштиту животне средине врши контролу спровођења мера управљања хемикалијама од стране произвођача и даљих корисника

хемикалија, као и хемикалијама које увозници увозе за сопствене потребе ради коришћења у индустријске и/или професионалне сврхе. Санитарни инспектор врши контролу детергената које увозници, дистрибутери и произвођачи стављају у промет. Тржишни инспектор врши контролу хемикалија које увозници и дистрибутери стављају у промет (велепродаја и малопродаја), осим хемикалија које увозници увозе за сопствене потребе ради коришћења у индустријске и/или професионалне сврхе и детергената које увозници и произвођачи стављају у промет.

1) буџет Републике Србије;

Имајући у виду да се прописивањем такси, овим законом омогућава се да се уведу јавни приходи, односно плаћања у корист буџета Републике Србије. Висина накнаде која се плаћа за издавање дозволе за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија увознику, произвођачу односно даљем кориснику износи 25.000 динара у складу са чланом 7. Одлуке о критеријумима, начину обрачуна висине и плаћања накнаде за проверу података из Досијеа о хемикалијама, висини накнада за процену и проверу података о хемикалијама и издавање дозвола за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија („Службени гласник РС”, бр. 3/11, 25/11, 55/11 и 5/12). Висина накнаде за издавање дозволе за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија дистрибутеру који није увозник, произвођач, односно даљи корисник износи 15.000 динара.

У 2012. години Агенцији за хемикалије је само на основу накнаде за проверу података из досијеа о хемикалији (упис у Регистар хемикалија) укупно уплаћен износ од 79.222.073,99 динара. При томе се мора имати у виду да је Регистар хемикалија успостављен како би се направио инвентар хемикалија које се налазе у промету у Републици Србији, а у циљу систематског праћења хемикалија, праћења и минимизације ризика које хемикалије представљају по здравље људи и животну средину, контроле начина коришћења супстанци које изазивају забринутост, спровођења ограничења и забрана производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, као и да је Законом о хемикалијама прописана годишња обавеза привредних субјеката да изврше пријаву у Регистар хемикалија. Упис хемикалија у овај регистар има за циљ и да се препознају домаћи привредни субјекти који ће једног дана имати обавезу спровођења поступка регистрације и ауторизације (у складу са одредбама REACH).

Пројекција очекиваних прихода по основу плаћања такси зависиће како од висине такси које ће бити прописане у складу са овим законом, тако и од тога за које управне поступке ће бити подношени захтеви и у ком броју.

Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима, привреди, посебно малим и средњим привредним друштвима?

На основу Закона о хемикалијама („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 92/11) који је ступио на снагу у мају 2009. године грађани, привреда, мала и средња привредна друштва плаћали су накнаде којима је финансирано административно управљање хемикалијама. Имајући у виду да је оваква пракса постојала до последњих измена Закона о хемикалијама („Службени гласник РС”, број 93/12) које су ступиле на снагу 29. септембра 2012. године када су накнаде престале да важе, поступци започети на основу основног закона окончавају се по прописима који су били на снази до доношења наведених измена закона. Од последњих измена закона није започет превелик број поступака, те прописивање такси не представља превелико оптерећење субјектима који су у своје пословање за претходне три године урачунавали и ове трошкове. Поред тога, у неким поступцима за које је раније било предвиђено плаћање накнаде овим законом не

утврђује се плаћање таксе, тако да се овим законом врши смањење финансијског оптерећења правних субјеката који се баве производњом односно прометом хемикалија (нпр. укинута је накнада за давање стручне оцене о својствима и намени одређених хемикалија).

Да ли позитивни ефекти доношења закона оправдавају трошкове његове примене?

Ефекти доношења овог закона оправдавају трошкове његове примене јер се његовим доношењем обезбеђује финансирање система управљања хемикалијама, који ће се делимично финансирати из буџета Републике Србије, а делимично од правних субјеката који од стављања хемикалија у промет остварују добит. На овај начин се цело терет финансирања система не преваљује на све грађане Републике Србије, већ се примењује принцип који је у примени и у Европској Унији. Поред тога, овим законом обезбеђује се да таксе које буду прописане буду приходи буџета Републике Србије.

Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Овим законом не утиче се на решења из основног закона те овај закон нема утицај на појаву нових привредних субјеката и тржишну конкуренцију.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

Јавна расправа о овом закону није спроведена, имајући у виду да се овим законом врши само усклађивање са релевантним системским законима – Законом о буџетском систему. Због наведеног на измене овог закона не би се могло утицати кроз јавну расправу. Из истог разлога нису спроведене ни консултације са заинтересованим странама.

Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава?

Утврђена је обавеза да Влада пропише висину такси, обвезнике плаћања, као и начин плаћања накнаде и таксе у вези са спровођењем овог закона. Предлагач висине такси је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине. До доношења овог прописа примењиваће се Одлука о критеријумима, начину обрачуна висине и плаћања накнаде за проверу података из Досијеа о хемикалијама, висини накнада за процену и проверу података о хемикалијама и издавање дозвола за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија („Службени гласник РС”, бр. 3/11, 25/11, 55/11 и 5/12).